

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Димитър Николов Николов, Институт по аграрна икономика към Селскостопанска академия на материали представени по конкурса за получаване на академична длъжност „Професор” в професионално направление 3.8. „Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство), обявен в Държавен вестник, бр. 91 от 18.11.2016 г.

В конкурса за академична длъжност „Професор” в професионално направление 3.8. „Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селското стопанство), обявен в Държавен вестник бр. 91 от 18.11.2016 г. за нуждите на отдел „Икономика и управление на земеделските организации” към Институт по аграрна икономика, единствен кандидат е доц. д-р Пламена Георгиева Йовчева от Институт по аграрна икономика.

1. Предоставени научни трудове и публикации.

В списъка на научната продукция на кандидатката след избора и за доцент представена за рецензиране, се съдържат 68 заглавия, от които 1 самостоятелна монография, раздели в колективни монографии – 5, научни трудове и студии – 29, статии в реферирани научни списания – 19 и доклади – 14.

Представени са разделителни протоколи за публикациите в съавторство.

Общ брой страници 1021 (печатни коли 63), от които самостоятелни 665 с. и колективни 356 с. :

- Монографии
 1. Самостоятелна – 1 бр. – 164 с. (10 печатни коли)
 2. Колективно участие в монографии 5 бр. – 117 с. (7 печатни коли), от които:
 - 3 бр. – 60 с. на английски език.
 - водещ автор – 2 бр., 54 с. на български език.
- Студии и книги – 30 бр. - 361 с. (22 печатни коли), от които 291 с. самостоятелни и 70 с. колективни
- Научни статии

Самостоятелни – 10 бр., колективни – 9 бр., с общ бр. страници 168 (10 печатни коли).

Водещ автор – 2 бр. статии.

- Доклади
 1. Участие в национални конференции – 5 бр.

2. Участие в международни конференции – 9 бр.

- Самостоятелно участие – 67 с.

- Колективно участие – 144 с., водещ автор – 2 бр. – 54 с.

Общ брой – 211 с. (13.18 печатни коли)

Предоставената за рецензиране научна продукция е с тематичната насоченост, която отговаря на изискванията на обявената специалност по конкурса.

Изготвената справка за приносите съответства на същността и съдържанието на посочените в нея публикации.

Обемът на научната продукция като брой публикации е 68, което значително надвишава изискванията съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в ССА. Преобладаващата част от публикациите са направени през последните няколко години и отразяват едни от ней-важните проблеми на земеделието. Кандидатката има достатъчен брой публикации, които са издадени в периода след доцент.

По отношение на качеството на представените за рецензиране публикации, те засягат важни проблеми в процеса на развитието на отрасъл земеделие през последните десетилетия. Паралелно кандидатът е представил изследвания, които със своята научна и приложна значимост допринасят съществено за обогатяването на аграрикономика като наука и усъвършенстването на практика в земеделието.

Представените от кандидата публикации показват нагледно неговото развитие през годините като утвърден учен със специфичен маниер на изследване, съчетано с безспорно притежаваните теоретико-практически знания и умения.

2. Обща характеристика на научно-изследователската и научно-приложната дейност.

Научната област и направление, по която е работила и работи кандидатката е научно и практически значима. Основните научни направления могат да се обобщят в следните насоки: методически разработки в областта на макроикономическия анализ на селското стопанство в социално-икономическата система и поземлените отношения; проучване и анализ на екологичната култура на земеделските стопани; изследване и оценка на приложението на ОСП.

Направените изследвания засягат процесите, протичащи в развитието на отрасъла като цяло. Необходимо е да се подчертае обстоятелството, че кандидатката реагира адекватно на потребностите на практиката. В тази насока са извършени

анализи на първите ефекти от промяната в политиката на ОСП и подкрепата на сектори и производства след 2014 г.

3. Оценка на преподавателската и другата дейност на кандидата.

Основната дейност на кандидата доц. Йовчевска е свързана с извършване на научни изследвания. Кандидатката е започнала своята трудова дейност в Института по фуражни култури – гр. Плевен. От 1997 г. започва работа в ИАИ и има 36 години научен стаж. Кандидатката е хоноруван преподавател в НБУ, магистърска програма: „Управление на агробизнеса и развитие на селските райони“ и преподава „Пазар на земеделска земя“.

Кандидатката е член на редколегията на научно списание „Икономика и управление на селското стопанство“, Селскостопанска академия (от 2014г.), от 2008 г. е член на редколегията на сп. „Агроном“. От 2014г. кандидатката е зам. директор и научен секретар на ИАИ.

Кандидатката е член на Научния съвет на ИАИ от 2013 г. до 2017 г. Доц. Йовчевска е специализирала в Чехия, Словакия и Русия. Има участие в 13 научни проекта. Ръководител е на 1 научен проект и има участие в ръководството на два проекта. Ръководи един задочен докторант.

4. Основни научни и научно-приложни приноси, съдържащи се в разработките на кандидата.

За по-пълна и цялостна оценка, публикациите на кандидатката могат да се групират в следните по-важни направления, които са свързани със най-съществените и приноси:

1. Изследване на структурните промени в селското стопанство като разкрива дисбалансите в развитието на растениевъдството и животновъдството. Акцентираща се върху ролята на макросоциалната трансформация върху състоянието и развитието на отрасъла в страната (1, 7, 33, 56, 62). Кандидатката регистрира „потъване“ на българското производство на зеленчуци и на плодове в периода на прилагане на ОСП (56) като същевременно и посочва причините за това. В анализа се сравнява развитието на отрасъла в двата периода на централна и пазарна икономика.
2. На базата на институционалната теория е извършен анализ на промените в системата на производствените фактори в селското стопанство. Установен е

непрекъснат процес на увеличаване на средния размер на рентата във всички райони на планиране през наблюдавания период (64). Въз основа на направения анализ може да обобщим, че прилагането в България на първия бюджетен и референтен период на ОСП допринася за икономическо оживление в селскостопанския отрасъл. Този процес е съпътстван от положителни социални ефекти за собствениците на земеделски земи. Средната договорена аренда нараства. Процесът е устойчив, въпреки регистрираните съществено по-високи нива на рентата в Северна България, в сравнение с Южна България.

3. Изследва се значението на селското стопанство за преодоляване на кризи в обществото и се обосновава устойчивостта на отрасъла. На база на анализа на структурата на смесените стопанства в растениевъдството и животновъдството се установява намаляване на техния брой и влошаване на икономическото им състояние, но от друга страна тези стопанства имат потенциал за устойчиво развитие (23).
4. Изследвана е екологичната култура на земеделските производители на база оценка на техните мнения относно ролята и значението на селското стопанство за опазване на околната среда. Установена е висока екологична култура на фермерите (2, 3, 4, 5, 12).
5. На основата на теорията за устойчивото развитие се проучва и анализира „Натура 2000“ като област за прилагане на европейската политиката за опазване на природния капитал на България и за възприемането му като част от световното природно богатство (22, 44, 59). Установено е, че взаимовръзката между икономическата, социалната и природната дейност ще става все по-тясна. Те се намират в синергийна връзка на макро, мезо и микро ниво.
6. Анализират се икономическите резултати от функционирането на селското стопанство в условията на приложение на ОСП след присъединяването на страната към ЕС. Кандидатката прави прогнози на база задълбочен анализ относно бъдещето развитие на отделните подотрасли на селското стопанство. Диверсификация на културите ще повлияе благоприятно върху развитието на растениевъдството у нас и ще спомогне да се преодолеят някои структурни дисбаланси в подотрасъла.
7. Изследват се структурни дисбаланси в отрасъл земеделие. Развитието на секторите с обвързано с производството подпомагане при ОСП 2014-2020 има съществена роля при разрешаване на редица социално-икономически проблеми

както в общеевропейски, така и в национален план. Сред тях са осигуряване на здравословна храна с доказан произход, разширяване номенклатурата на производство на стоки с възможност за създаване на добавена стойност и на продукти с висок експортен потенциал (37).

8. Разработен е комплексен подход за проучване на институционалната среда и влиянието за динамизиране на процесите за покупко-продажба на земята. След присъединяването на страната към ЕС, част от проблемите породени от проведената поземлена реформа намират своето решение. Тази тенденция се наблюдава в районите с преобладаващо производство на зърнени култури (11).
9. Разкрива се значението на агроикономическия потенциал за ефективността на регионалното производство и за конкурентноспособността на националното селско стопанство (45). Това се изразява в бонитетни балове като технологични граници за отглеждане на земеделските култури по агропочвени групи в агроекологичните райони и по почвени различия в землищата на населените места. Прилагането на екологична оценка при определяне потенциала на земеделските земи при регионалното производствено реструктуриране е пряк израз на мултифункционалността на земеделието.
10. Изследвана е ролята на фуражното производство за удовлетворяване на отделните сектори в животновъдството с фураж (19, 50, 52). Изследване на икономическите диспропорции при промишленото производство на фураж и в мелничната промишленост (25, 26). На базата на ex-post анализа се изследва състоянието на фуражната промишленост и се прави прогноза за влиянието на ОСП върху неговото развитие през призмата на промените в нормативната и законовата уредба. Направен е сравнителен анализ на развитието на ХВП в някои от новоприетите страни членки в ЕС – Чехия, Словакия и Полша (27, 28).

5. Критични бележки

Към научноизследователската и приложната работа на кандидатката доц. д-р Пламена Георгиева Йовчевска нямам критични бележки.

6. Лични впечатления за работата на кандидата

Познавам работата на кандидатката в конкурса и съм свидетел на нейното развитие. Работим заедно в Института по аграрна икономика. Основавайки се на тези

обстоятелства, мога да изразя своите впечатления за доц. Йовчевска като ерудиран, отговорен и компетентен изследовател, който е доказан в практиката със своите разработки експерт.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Отчитайки представената за рецензиране научна продукция, която е достатъчна по количество и качества, включително и изброените приноси моменти, смятам, че доц. д-р Пламена Георгиева Йовчевска отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Селскостопанска академия и предлагам да бъде избрана за „Професор” в професионално направление 3.8. „Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство).

06.03.2017 г.

гр. София

Рецензент:

(проф. д-р Димитър Николов)